

Til Ulykkesforsikrings-Spørgsmaalet.

Nogle Anmeldelser

af

Aleksis Petersen-Studnitz.

I.

J. P. Gram (Dr. phil., Direktør for Forsikringsselskabet „Skjold“): Om Arbejdernes Ulykkesforsikring. Bemærkninger i Anledning af det Rigsdagen forelagte Lovforslag. Kbhvn. Otto B. Wroblewskis Forlag. 1888. (44 S.)

Forfatteren, der i sin Egenskab af Direktør for det eneste danske Ulykkesforsikringsselskab, „Skjold“, „regner sig blandt de faa Sagkyndige paa Ulykkesforsikringens Omraade her i Landet“, har i dette lille Skrift underkastet Lovforslaget om Arbejdernes Ulykkesforsikring en Kritik, der i alt Fald for forskellige Enkeltheds Vedkommende fortjener Opmærksomhed og vil læses med Interesse. Imidlertid maa det med Hensyn til den Sagkundskab, som Forfatteren paaberaaber sig, bemærkes, at den er af væsenlig teknisk Art. Den Art Sagkundskab har selvfølgelig et vægtigt Lod at lægge i Vægtskaalen, men ene afgørende maa den ikke mene sig at være. Ligesom ved militære Spørgsmaal, Toldspørgsmaal, Fabriklovgivningsspørgsmaal, og overhovedet de Spørgsmaal, Lovgivningsmagten faar at gøre med, maa ogsaa her den specielle tekniske Sagkundskab finde sig i at arbejde sammen med forskellige andre Arter af Sagkundskab. Dette har Regeringen ogsaa anerkendt

ved Sæmmensætningen af den nedsatte Kommission, i hvilken havde Sæde ikke blot Folk med særlig Forstand paa Sygekasser o. lgn., men ogsaa Repræsentanter for Industri og Haandværk, for Arbejdsgiverne og Arbejderne, for Sundhedsvæsen og for den almindelige nationaløkonomiske Indsigt. Dr. Gram vil naturligvis ogsaa indrømme Rigtigheden af dette; men det skader dog ikke udtrykkeligt her at nævne det.

Efter en »Indledning« følger et Afsnit om »Arbejdernes Erstatningskrav«. Dette Afsnit er ikke frit for Selvmodsigelser og Unøjagtigheder. Først udvikles, at Arbejderne i Grunden ikke har noget Erstatningskrav; men denne Udvikling synes ikke at være til nogen Nytte, naar Forf. dog gør gældende, at Samfundet har at gøre med et Erstatningskrav, og at »den Samfundsordning ikke er som den bør være, hvor der ikke forud er truffet Foranstaltninger til at bøde paa Følgerne af de Ulykkestilfælde, som man erkender for en nødvendig Følge af Samfundets Indretning.« Og saa, umiddelbart efter at Forf. har betegnet Arbejderforsikringen som »en Opgave, hvis Løsning paa-hviler Samfundet i sin Helhed«, udtaler han den paa personlig »Erfaring« støttede Anskuelse, at Arbejderforsikringen (eller i alt Fald Arbejdernes Ulykkesforsikring) nok kunde løses ad Frivillighedens Vej. »Men for at fremskynde den ad frivillig Vej begyndte Udvikling og for at opnaa en fuldt betryggende og tilstrækkeligt omfattende Forsørgelse for de Tilskadekomne, er det ønskeligt, at Staten træder ordnende til, og som første Forsøg herpaa maa Regeringens Forslag modtages med Tak.« Men Regeringens Ulykkesforsikringsforslag gaar jo slet ikke ud paa at »fremskynde den ad frivillig Vej begyndte Udvikling«, men tværtimod paa at bringe Sagen ind i et hertillands helt nyt Spor.

Alt dette er enten selvmodsigende eller meget utydeligt og unøjagtigt udtrykt.

Dette Afsnit indeholder ogsaa noget om den »Risiko-præmie«, som kunde tænkes indeholdt i selve Arbejdslønnen. »Man er sædvanlig«, bemærker Forf., »gaat ud fra, at

dette [at der i selve Arbejdslønnen indeholdes en Risiko-præmie] ikke er Tilfældet, men denne Paastand turde dog trænge til et Bevis.« Man kunde vel snarere forlange, at de, der holder paa, at der i Arbejdslønnen ligger en Risiko-præmie, skulde føre Beviset. Hvis Forf., naar han her taler om »Bevis«, tænker paa et strengt statistisk Bevis, saa lader et saadant sig her slet ikke føre, hvilket Forf. ogsaa synes selv at erkende. Naturligvis kunde man opstille Arbejdsløningerne i forskellige Fag ordnede efter disses (formentlige) Farlighed, og saa vilde man se, hvilken ganske overordenlig lav Løn der betales netop i nogle af de allerfarligste Fag; — men Forf. har Ret i at forkaste en saadan Opstilling som »statistisk Bevis« for Risiko-præmiens Tilstedeværelse eller Ikke-Tilstedeværelse. Men det omspurgte »statistiske Bevis« er i Virkeligheden i den foreliggende Forbindelse — ganske overflødig! Thi man kan paa Forhaand med Sikkerhed hævde, at Arbejdslønnen — bortset fra enkelte Tilfælde — ikke kan indeholde nogen Risiko-præmie. Hvorfor kan der ikke være nogen Risiko-præmie i Arbejdslønnen? Fordi hverken Arbejdsgivere eller Arbejdere er i Stand til at udmaale Risiko. Forf. taler om Murerhaandlangeres, Typografers og Spinderiarbejderes forskelligt farlige Erhverv. Enhver kan se, at Murhaandlangerne løber den Risiko at styrte ned af Stilladset, Typograferne den at blive blyforgiftede og at komme til Skade ved Trykkemaskinerne, og Bomulds-spinderiarbejderne ligeledes den at komme til Skade ved Maskinerne samt endvidere den at faa Lungerne ødelagte af Bomuldsstøv. Enhver kan se, at den ene Kategori Arbejdere løber denne, den anden en anden, og den tredje en tredje Art Risiko; — men ingen Arbejdsgiver og ingen Arbejder er i Stand til at afveje disse forskellige Risiko'er mod hverandre; ingen af dem er i Stand til at afveje Faren for Blyforgiftning, mod Faren for Støvforgiftning, mod Faren for Nedstyrtning, mod Faren for Maskinulykker osv. Og af denne Grund, som man hidtil ikke synes at have skænket tilstrækkelig Opmærksomhed, er det umuligt

for Arbejdsgiverne og Arbejderne at vide, om de — af Hensyn til den forskellige Fare — skal give, henholdsvis forlange mere Løn i det ene end i det andet Fag. Nej, som Forf. selv meget rigtigt siger: »Arbejdslønnen bestemmes indenfor de enkelte Fag i Hovedsagen af ganske andre Faktorer« end den forskellige Risiko. Men naar Forf. selv ser dette, hvad vil han saa med »Bevis«?

Hele dette Afsnit er forfejlet, og det havde været bedre, om Forf. havde strøget det. Den specielle Sagkundskab, som han henviser til, har jo heller ikke her været ham til nogen Nytte. Forf. mener imidlertid, at hans Drøftelse af Spørgsmaalet om Erstatningskravets Berettigelse netop var nødvendig, »fordi det Synspunkt, der derved lægges til Grund, bliver afgørende for hele Sagens Ordning og i første Række for Afgørelsen af, hvem der skal gøres delagtige i en eventuel Lovs Goder.« Men Ulykken er jo netop, at man, paa Grund af Forf.s Svingninger, ikke kan faa fat paa hans »Synspunkt«. At han paa sin Side ikke forstaar Regeringens og Kommissionens »Synspunkt«, fremgaar tydeligt nok af Skriftets næste Afsnit om »Begrænsningen«.

»Det konsekventeste vilde være, at alle Statsborgere uden Undtagelse fik Del i disse [den eventuelle Lovs Goder], og lige saa vel som den egenlige Arbejderstand fik sikret en Forsørgelse, saaledes ogsaa de mere Velhavende, som dog direkte eller indirekte komme til at bære Byrden. Imidlertid er der dog kun for Staten Anledning til at befatte sig med de Ubemidlede, som vanskelig eller slet ikke selv kunne sikre sig, og en Begrænsning af Opgaven til disse er derfor praktisk rigtig. Men at drage Grænsen saaledes som af Regeringen foreslaaet, er sikkert ikke holdbart. Det Formaal, som man bør holde sig klart for Øje, er at afhjælpe den Trang, der kan forudses at ville indtræde som Følge af uforskyldte Ulykkestilfælde, der ramme Ubemidlede. Men Loven i den forelagte Skikkelse hjælper kun en Del af disse, en stor Mængde bliver tilbage.« (S. 13—14.) Disse Forf.s Ord viser, at han

aldeles ikke har faat Øje for det »Synspunkt«, under hvilket Regeringsforslaget forlanger at ses. Naar Forf. kan tro, at det egenlig vilde være det rigtigste, at underkaste »alle Statsborgere uden Undtagelse« en obligatorisk Ulykkesforsikring, saa stiller han sig paa et fra Regeringen saa forskelligt Standpunkt, at en Diskussion mellem ham og Tilhængerne af Regeringens Betragtningssmaaede næsten er umulig.

Af »praktiske« Grunde — kun af »praktiske« Grunde! — fastholder Forf. imidlertid ikke det af ham som »det konsekventeste« betegnede Standpunkt, men nøjer sig med at foreslaa, at Loven udvides til at omfatte: Ubemidlede overhovedet (ikke blot Arbejdere, der arbejde for en Arbejdsgiver), Ulykkestilfælde der sker ikke blot i og ved men ogsaa udenfor Arbejdet, samt ikke blot de farlige, men ogsaa de ufarlige Erhverv. — Hvad den sidstnævnte Udvidelse angaar, saa er det sikkert, at der ikke kan anføres principielle Grunde imod at medtage de ufarlige Erhverv. Naar en Arbejder kommer til Skade i et af de Erhverv, der ikke betragtes som hørende til de farlige, saa bliver Ulykken ikke derfor mindre ødelæggende for ham, og det er en daarlig Trøst for ham at høre, at hans Erhverv »erfaringsmæssigt« er ufarligt, og at han derfor ikke skal have nogen Erstatning. Den Argumentation vil ikke kunne berolige den Tilskadekomne: han har personlig netop erfaret, at hans Erhverv ogsaa var farligt, og han vil derfor mene at have lige saa god Adkomst til Erstatning som de Arbejdere, der falder ind under den foreslaaede Lovs Grænser. Men hvis der ikke kan anføres principielle Grunde imod at medtage de sædvanligvis ufarlige Erhverv, saa er det jo muligt, at praktiske Grunde, Nemheds-Grunde kan føres i Marken. Og det er det, Regeringen og Kommissionen har ment. — Hvad angaar de to førstnævnte Udvidelser — Lovens Udvidelse til Ubemidlede overhovedet og til Ulykkestilfælde baade i og udenfor Arbejdet — saa kan man ganske vist, som Forf. gør det, nævne Tilfælde, hvor det ser haardt ud, at Loven har

draget sine Grænser saa snævert. Men Forf. har ikke Ret i, at en Forskydelse af Grænserne paa den af ham angivne Maade vilde være »i Konsekvens af Loven«. Den vilde tværtimod betyde en Kuldkastelse af den til Grund for Loven liggende Tanke. Loven maa ikke opfattes som en filantropisk Foranstaltning; den maa ikke, hvad saa ofte sker, opfattes som et Stykke af en Fattigforsørgelseslov. Den er en socialpolitisk Foranstaltning. Det er Forholdet mellem Arbejdsgiver og Arbejder, som den vil tage fat paa. Og deraf følger, at man, naar man ikke vil forlade Lovens Grundlag og Udgangspunkt, ikke kan udvide den til at omfatte Personer, der ikke arbejder for nogen Arbejdsgiver. Naar det da er Arbejdsgiveren, man vil have frem, saa følger ogsaa deraf, at Erstatning ikke ifølge den foreslaaede Lov udbetales for Ulykkestilfælde, der ligger helt udenfor Arbejdet, d. v. s. Ulykkestilfælde, om hvilke Arbejdsgiveren med Rette kan sige, at de er ham uvedkommende. At Arbejdsgivere ved rent frivillige Forsikringer af deres Arbejdere forsikrer dem imod Ulykkestilfælde overhovedet — hvad de jo lettelig kan gøre, eftersom »Præmietillæget for Risiko udenfor Arbejdet er meget ringe« — kan ikke anføres som et Argument for at udvide den obligatoriske Forsikring paa nævnte Maade. Naar Forf. anfører, at »de tvivlsomme Grænsetilfælde, som altid volde Vanskelighed ved Reguleringen, falde bort af sig selv«, naar der forsikres mod Ulykkestilfælde baade i og udenfor Arbejdet, saa anfører han et praktisk Argument, der vistnok har sin Vægt, men dog, efter hvad andre »Sagkyndige« formener, ikke har nogen særlig stor Vægt.

I Afsnittet om »Erstatningens Omfang« gøres forskellige Bemærkninger, der fortjener Paaagtning. Navnlig henviser vi til Forf.s Bemærkninger S. 23—25 om Beregningsmaaden af Understøttelserne. Han mener, at det, set fra Statens Side, er mindre rigtigt at give de bedrestillede større Understøttelser end de mindrevelstillede. Han anbefaler, i Stedet for at beregne Understøttelsen som

en Brøk af Arbejdslønnen, at normere den som bestemte Summer (eventuelt forskellige for København, for Købstæderne og for Landet). Dette vilde vistnok være fuldt saa retfærdigt, og i ethvert Fald taler Nemheds-Hensyn i høj Grad for en saadan Simplifikation af Beregningsmaaden.

Under Omtalen af »Bekostningen« anfører Forf., at der i det hele ikke kan fæstes megen Lid til de Resultater, Dr. Sørensen er kommen til i sin »Statistiske Fremstilling af Ulykkestilfælde under Arbejdet i Danmark 1880—84«, eftersom det benyttede Materiale er for mangelfuldt. Imidlertid indrømmer Forf., at man dog altid lærer noget af Dr. Sørensens forskellige, omhyggeligt behandlede Arbejder vedrørende Ulykkestilfælde-Statistiken. Navnlig ses det, at »Udgiften ikke vil være uoverkommelig« (S. 27). Dette er endog et mildt Udtryk. Udgiften er saa ringe, at Arbejdslønnen ikke vil kunne komme til at føle den. Skulde Præmien andrage — i de farlige Erhverv — 1 pCt. (og efter Kommissionens Beregninger bliver den endog betydeligt mindre!), saa kan man sige sig selv, at den ikke vil have til Følge, at en Dagløn paa f. Ex. 3 Kr. nu nedsattes til Kr. 2,97. Og af Landbrugets og Industriens samlede Produktionsomkostninger vil det samlede Præmiebeløb udgøre en saa forsvindende lille Promille, at Forbrugerne slet ikke vil mærke det, — ganske bortset fra, at den Erstatning, der efter den foreslaaede Lov skal udbetales, i alt Fald tildels blot vil medføre en Ompostering af Udgifter, der alt nu maa bæres. Og lykkes det ikke Arbejdsgiverne at vælte Præmieudgiften fra sig, saa skal de dog ikke af den Grund komme med Fordring paa Toldbeskyttelse, — hvad de dog alt har gjort. Man vil nemlig snart opdage Sammenhængen dermed. Da den foreslaaede Ulykkesforsikring skal omfatte ikke blot Industri og Haandværk, i alt Fald de erfaringsmæssigt farlige Virksomheder derunder, men ogsaa Landbrug, Skovbrug, Søfart og Fiskeri, saa er Umuligheden af at skaffe alle de derunder faldende Arbejdsgivere en Toldbeskyttelse vel ind-

lysende. Kun et Mindretal af Arbejdsgiverne vilde kunne opnaa forøget Beskyttelse. Men naar disse Arbejdsgivere kunde drive det dertil, at faa som Erstatning fordi deres Produktionsomkostninger ved Ulykkesforsikringspræmien forøges med en ganske ubetydelig Brøk, i det højeste nogle ganske faa Promille, — at faa, siger vi, som Erstatning derfor en Toldbeskyttelse, der forøger deres Indtægter med et net Antal Procenter, — — saa kunde de unegteligt sige at have gjort en god Forretning!

Disse Bemærkninger om Forholdet mellem Ulykkesforsikringen og Toldbeskyttelsen har ført os noget bort fra Dr. Gram. Vi vender nu tilbage til ham, og henviser særligt til hans, som det forekommer os, berettigede Angreb paa det af Regeringen valgte Ligningssystem, i Stedet for Dækningssystemet. Ogsaa om Administrationen af Ulykkesforsikringen gør han nogle Bemærkninger, der fortjener Paaagtning. Derimod er den Sammenknytning af Syge- og Ulykkesforsikringen, han anbefaler S. 35 fg., os uklar. Han svinger her paa en mærkelig usikker Maade imellem den Opfattelse, at »kun Medlemmer af anerkendte Sygekasser [bør] faa fuld Andel i alle Ulykkesforsikringens Goder«, og den, at dog ogsaa Ikke-Medlemmer af Sygekasserne bør drages ind under Ulykkesforsikringen. Overhovedet forekommer Sammenknytningen mellem Syge- og Ulykkesforsikringen os utilraadelig. I Tyskland, hvor begge Arter af Forsikring er obligatoriske, er Sammenhængen naturlig; men er den ene Art frivillig, den anden obligatorisk, bliver en Sammenknytning til noget meget misligt. I Regeringsforslaget har den ført til denne 26 Uger lange Ventetid, der vil bringe det dertil, at Ulykkesforsikringen bliver ganske illusorisk for adskillige Arbejdere*). Det vilde forekomme os bedre, om de to Arter af Forsikring helt løstes fra hinanden. Den svenske Arbejderforsikringskomité har udarbejdet sit Ulykkesforsikringsforslag

*) Jfr. ovenfor Dr. Sørensens Paavisning af Faren for, at de »sociale Love« overhovedet bliver dødfødte.

ganske uafhængig af Sygdomsforsikringen. Derfor har den indskrænket Ventetiden til kun 14 Dage, — en Ventetid, der paa den ene Side er lang nok til at befri Forsikringsanstalten for Besværet med de fleste Smaaskader (efter svensk Beregning klares c. 40 pCt. af samtlige Ulykkestilfælde i Løbet af de første 14 Dage), — medens den paa den anden Side ogsaa er lempelig for Arbejderne. Paa dette Punkt forekommer det svenske Forslag os efterlignelsesværdigt.

II.

I Januar-Heftet 1889 af »Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik« har Dr. A. Wirminghaus gjort Rede for »die Rechnungsergebnisse der Berufsgenossenschaften in den Jahren 1885 und 1886«. Det anføres her, efter de officielle Kilder, at Tallet af tilskadekomne Arbejdere — i de Tilfælde, hvor der ifølge den tyske Ulykkesforsikringslov blev udbetalt Skadeserstatning — i 1886 udgjorde 10540 eller $2.86 \frac{0}{100}$ af de forsikrede Personer (c. $3\frac{1}{2}$ Mill. Personer). Men ialt kom næsten ti Gange saa mange, eller 100159 (c: $27.19 \frac{0}{100}$ af alle forsikrede Personer) til Skade. Den allerstørste Del af de Tilskadekomne — nemlig 89619 — var saadanne Personer, hvis ved Ulykkestilfældet forårsagede Erhvervsudygtighed ikke strakte sig udover 13 Uger, og som altsaa ifølge den tyske Lovgivning ikke faldt ind under Ulykkesforsikringen, men under Sygdomsforsikringen. Forholdet mellem Forsikrede og Tilskadekomne var imidlertid for de forskellige »Berufsgenossenschaften« meget forskelligt. For den bayerske Træindustri var Forholdstallet saaledes 7.97 , for Bryggerierne 6.70 , for Bjergværkerne noget over $6 \frac{0}{100}$; — omvendt for Tobaksindustrien kun 0.21 , for Beklædningsindustrien $0.39 \frac{0}{100}$ osv. Forholdet forskydes tildels, naar man regner de ikke-erstatningsberettigede Tilskadekomne med: saa falder det højeste Forholdstal, nemlig $109.25 \frac{0}{100}$ paa den sydvesttyske Jernindustri, medens Tobaksindustrien

og Beklædningsindustrien atter her staar med det gunstigste Forholdstal, nemlig henholdsvis 1.43 og 2.15 ‰.

Af de ovennævnte 10,540 Tilskadekomne var 9918 voxne Mænd, 335 Kvinder og 287 unge Mennesker.

Ulykkestilfældene foraarsagedes i de fleste Tilfælde ved bevægede Maskindele, Nedstyrtning af Genstande, Fald paa Stiger og Trapper, — medens Explosions-Ulykker kun spillede en mindre Rolle.

Ulykkestilfældene havde til Følge: at 19.7 pCt. af Personerne blev erhvervsudygtige i over 13 Uger, men under 6 Maaneder, at 37.6 pCt. paadrog sig en partiel Erhvervsudygtighed, der varede over 6 Maaneder, at 16.9 pCt. paadrog sig en total Erhvervsudygtighed i over 6 Maaneder, og at 25.8 pCt. døde. Tilfældene med dødelig Udgang var særligt hyppige i Bjergværks- og Bygningsindustrien. De Døde efterlod sig 1802 Enker, 3949 Børn og 184 Ascendenter: paa hver Død faldt der gennemsnitligt 2.2 Efterladte.

Den samlede Udgift var noget over 10 Mill. M. eller c. 3 M. pr. forsikret Person; — men for nogle Fag gik Udgiften pr. forsikret Person op til 6, 8, 16, ja 19 M., — i andre ned til kun $\frac{1}{3}$ M. Af de c. 10 Mill. M. gik imidlertid over Halvdelen, 5.4 Mill., til Dannelse af Reservefond, 2.3 Mill. M. (!) til Administrationsudgifter (den tyske Organisation har vist sig at være meget kostbar!) og kun 1.7 M. til Skadeserstatninger.

I 1887 steg Tallet af Forsikrede til $3\frac{4}{5}$ Mill. Personer, Tallet af Tilskadekomne til 115,594 og Tallet af Tilskadekomne, der fik Erstatning, til 17,142. Paa 1000 Ulykkestilfælde faldt saaledes i 1886 105, i 1887 150 Erstatningstilfælde.

III.

John May: Några meddelanden angående olycksfallförsäkring. Föredrag hållet i Försäkringsföreningen d. 31. Okt. 1888. Stockholm, 1888. (16 S.)

Forsikring mod Ulykkestilfælde begyndte først for syv Aar siden at vinde Indgang i Sverig, — i 1881, da Selskabet »Fylgia« stiftedes. I 1886 kom et andet svensk Ulykkesforsikrings-Aktieselskab til, nemlig »Skandinavien«, og i Begyndelsen af 1888 et tredje, nemlig »Norden«. I 1888 er der desforuden opstaaet en gensidig Ulykkesforsikringsforening, »Bore«. Nogle udenlandske Selskaber — »la Foncière«, »Zürich«, »Köln«, »Victoria« i Berlin og »Winterthur« -- er ogsaa repræsenterede i Sverig, men kun det førstnævnte af dem gør Forretninger af lidt større Omfang. I 1887 var i Sverig ialt noget over 33000 Personer forsikrede mod Ulykkestilfælde for et samlet Beløb af lidt over 157 Mill. Kr. Deraf faldt paa »Fylgia« og »Skandinavien« henholdsvis 21,809 Personer (104 Mill. Kr.) og 8905 Personer (29 Mill. Kr.). Blandt de udenlandske Selskaber havde »la Foncière« 1645 Personer forsikrede for knap 17 Mill. Kr., medens der i de øvrige Selskaber kun var forsikrede ganske faa Personer for ringe samlede Summer. Efter John Mays Angivelser skulde forøvrigt de udenlandske Selskabers Præmier være for lave efter svenske Forhold, saa at de, hvis de ikke sætte dem i Vejret, snart maa ophøre med at gøre Forretninger i Sverig. Paa den anden Side skal de udenlandske Selskabers Forsikringsvilkaar i flere Retninger være strengere end de indenlandskes.

Hr. John May berører dernæst de Vanskeligheder, Ulykkesforsikringen overhovedet har at kæmpe med. Medens Livs-, Brand- og Glas-Forsikringsanstalter i Almindelighed strax efter Skadens Indtræden kan bestemme Erstatningens Størrelse, er sligt ikke muligt for Ulykkesforsikrings-selskaberne. Som Exempel paa Faren for at Selvmord anmeldes som Ulykkestilfælde, anfører J. May, at af de hos »Fylgia« til Erstatning anmeldte Dødsfald blev det med

Sikkerhed bevist, at syv skyldtes Selvmord; og tre andre skyldtes ogsaa Selvmord, selv om det ikke saa tydeligt lod sig bevise. Af Hensyn til denne Fare er det vel, at et af de udenlandske Selskaber ikke yder Erstatning for Død ved Badning. — Angaaende Erstatning for Invaliditets-tilfælde ligger Hovedvanskeligheden i med Retfærdighed at kunne udmaale, i hvor høj Grad den Tilskadekomnes Erhvervsevne afficeres af Beskadigelsen. Den Tilskadekomnes Livsstilling, Alder osv. spiller her en stor Rolle. Tabet af venstre Haands Lillefinger behøver f. Ex. slet ikke at afficere en Købmands Erhvervsevne, men kan være til største Skade for en Violinspiller. Omvendt vil Tabet af en Fod ikke betyde saa meget for denne sidste som f. Ex. for en Handelsrejsende. — Den tredje Erstatningskategori — de mindre, forbigaaende Skader — lægger dog størst Beslag paa Ulykkesforsikringsselskaberne: af samtlige hos »Fylgia« i Tidsrummet $\frac{7}{11}$ 1881— $\frac{1}{9}$ 1888 anmeldte Ulykkestilfælde var næsten 97 pCt. forbigaaende Skader, og over 50 pCt. af det samlede udbetalte Erstatningsbeløb gik til dem. Selskaberne sætter ikke særligt Pris paa at have at gøre med disse Smaatilfælde: de kan saa let give Anledning til Misligheder. Mange Personer er saa tilbøjelige til at anmelde Ulykker, der synes at maatte være Forsikringsanstalterne uvedkommende, saasom Ørepine foraarsaget ved Træk, Saar paadragne ved Klipping af Neglerødder eller ved Bortskæring af Ligtørne, Skade i Brystet opkommen ved Nysning osv. Publikum stiller ofte altfor store Fordringer til Forsikringsanstalterne.

Særlig Opmærksomhed fortjener det, at Tallet af anmeldte Skader er i Stigning. I alt Fald er dette Tilfældet for »Fylgias« Vedkommende. Ifølge dette Selskabs Statistik udgjorde de anmeldte Skader i 1883, -84, -85, -86 og -87 henholdsvis 4.₅, 6.₅, 7, 8.₃ og 9.₇ pCt. af samtlige forsikrede »Standspersoner«. Og i de samme fem Aar henholdsvis 7, 11.₂₅, 13, 12.₅ og 14.₅ pCt. af samtlige forsikrede Arbejdere. Aar for Aar steg altsaa For-

holdstallet, og var i 1887 mere end to Gange højere end i 1883.

Om Skadernes Aarsager anfører J. May følgende: Af de hos »Fylgia« i 1882—87 anmeldte Ulykkestilfælde, der ramte »Standspersoner«, skyldtes 27 pCt. Fald paa Gaden, Trapper o. lgn., 17 pCt. Arbejdsvirksomheden, 14 pCt. Kørsel og Sejlads, 9 pCt. Leg, Dans, Sport, 4 pCt. Ildebrand, 3 pCt. Sløjd og Brændehugning, 2 pCt. Ridning.

Sluttelig nævnte Foredragsholderen som en »ikke uvigtig Faktor« ved Ulykkernes Opstaaen de Tilskadekomnes »Levemaade«, som det først fint udtrykkes, eller »den overdrevne Nydelse af spirituøse Drikke«, som det strax efter aabent udtales. Ganske vist findes der i Selskabets Forsikringsvilkaar blandt andet en Bestemmelse om, at Erstatning ikke udbetales, naar den Tilskadekomne ikke var ædru. Men det har vist sig næsten umuligt strengt at gennemføre Bestemmelsen paa Grund af Vanskeligheden ved at faa Vidner til at bekræfte, at den Tilskadekomne ved den paagældende Lejlighed ikke var ædru. Af de Ulykkestilfælde, der i 1882—87 ramte »Standspersoner«, som var forsikrede i »Fylgia«, indtraf næsten 40 pCt. om Aftenen eller Natten, og J. May mener, at »Aarsagen hertil til en vis Grad turde være at søge i de Forsikredes Levemaade.«

IV.

Th. Barth: Scheinbare und wirkliche Socialreform. Vortrag gehalten in der Berliner volkswirtschaftlichen Gesellschaft am 28. Jan. 1888. Berlin. Verlag von Leonhard Simion. 1888. (27 S.) [Volksw. Zeitfr. H. 73]

Selv om man ikke deler Forf.s liberalistiske Synsmaader, selv om man ikke med ham kan se noget saa forfejlet i en Tvangs-Arbejderforsikring — saa kan man dog nok give ham Ret i, at: »vore [de tyske] Statssocialister har begaaet den politiske Fejl, der neppe kan redresseres, fra Begyndelsen

af at overdrive Betydningen af Tvangsforsikringslovgivningen i en urimelig Grad.« Arbejdernes Tvangsforsikring — deri »udtømmer den officielle tyske Socialpolitiks Ideverden sig næsten ganske. Den legislatoriske Virkeliggørelse af denne Opgave skildres som en social Skabelsesakt af allerførste Rang, og det fattes ikke paa politiske Rapsoder, der gerne fra denne Akts Begyndelse vilde datere en ny Æra i Menneskehedens Kulturhistorie. En mærkværdig Kontrast til denne *Überschwenglichkeit* er den Apathi, der spores hos dem, til hvis foregivne Fordel den legislatoriske Foranstaltning sker. Denne Ligegyldighed hos dem, der skal forsikres, er naturligvis i og for sig ikke noget afgørende Bevis for de tilstræbte Forholdsreglers liden Vægt; men den maa dog gøre forsigtige Folk lidt betænkelige.« Forf. søger nu først at vise, at forsaavidt den obligatoriske Forsikring kommer til at trykke Arbejdslønnen, betyder den, at Loven, idet den tvinger til Præmiebetaling, disponerer over en Del af Arbejdernes Løn i bestemte individuelle Øjemed, saaledes at Arbejderen ikke kan anvende denne Del til andre Øjemed, — selv om disse andre Øjemed maatte erkendes at være endnu vigtigere end Forsikring mod Sygdom, Invaliditet og Alderdom. Dernæst argumenterer Forf., at selv om Arbejdsgiverne maa bære Byrden, saa vil den Indkomstforskydelse til Gunst for Arbejderne, der derved sker, dog ikke betyde saa meget. Efter hans Beregninger vil de Fordele (»Wohlthaten«, — i Anførselstegn), de tyske Forsikringslove vil yde, kun kunne sættes til 100 Mill. Mark aarlig, hvilket kun er 1 pCt. af den tyske Arbejderbefolknings samlede Aarsudgift. Men har Lovgiverne med den ene Haand foræret Arbejderne 100 Mill. M., højt regnet, — saa har de med den anden Haand taget, ikke hundrede, men flere hundrede Mill. Mark aarlig fra dem ved alle disse protektionistiske Forholdsregler, der gaar ud paa at plyndre de 95 pCt. af Befolkningen til Fordel for de 5 pCt., Arbejderne til Fordel for Kapitalisterne. En saadan »Socialreform« er ganske vist — ingen Socialreform. Den virkelige Reform ser Forf. i de Foranstalt-

ninger, der gør Arbejdet mere produktivt. En saadan virkelig Reform gaar heldigvis stadig for sig, — dog ikke takket været men trods den protektionistiske Lovgivning.

Dr. Barths Foredrag er vel skikket til at slaa koldt Vand i Blodet. Men det beviser rigtignok slet ikke, at de omhandlede Forsikringslove ikke duer. Det gør det tydeligt, at den tyske Protektionisme koster de tyske Arbejdere langt, langt mere, end de — d. v. s. Arbejderstanden som Helhed — faar ind ved Forsikringslovene; — men naar nu disse sidste Love stod alene og tilførte Arbejderstanden en Fordel, der kan anslaaes til saa og saa stort et Beløb i Penge, saa var det dog nok værdt at tage denne Fordel. At den skulde betales i dyre Domme med en meget bekostelig Protektionisme, — derfor var der jo ikke Spor af logisk Nødvendighed. Og saa dette: En Lov om Arbejdernes Forsikring mod Følgerne af Ulykkestilfælde — for særligt at nævne denne enkelte af de forskellige Forsikringslove — kan ganske vist aldrig give noget meget vægtigt Bidrag til en Forbedring af Arbejdernes Kaar i Almindelighed; men for enkelte Arbejdere kan den være en stor Velsignelse. Den af den danske Kommission foreslaaede Ulykkesforsikringslov, der skulde omfatte Landbruget og Industrien samt Haandværkets farlige Fag, vilde efter Kommissionens Beregninger medføre en gennemsnitlig aarlig Erstatningsudgift til et Beløb af 400,000 Kr. Med 400,000 Kr. kommer man aabenbart knap nok et Hanefjed frem ad Socialreformens Vej; — men fordeles 400,000 Kr. mellem et ringe Antal Personer, kan disse enkelte Personer opnaa store Fordele. Det er jo det, man maa tage i Betragtning, at det Antal Arbejdere, der ved Ulykkestilfælde under Arbejdet gøres til Invalidere eller slaas ihjel, kun udgør en meget lille Brøk af samtlige Arbejdere. Efter den danske Kommissions Opgivelser skulde der i Danmark aarligt kun forefalde et Par Hundrede større Ulykkestilfælde ved Arbejde i Landbrug, Industri og Haandværk. Uden Ulykkesforsikring ruineres de tilskadekomne Arbejdere og de dræbtes Efterladte sædvanligvis saa temmelig ved Ulykkestilfældet;

— med Ulykkesforsikring kan man, selv om den ikke gaar videre end den hos os foreslaaede, i en væsenlig Grad hjælpe adskillige Ulykkelige. Men Arbejderstanden som Helhed hæves ganske vist ikke derved i nogen kendelig Grad, — og saadanne store Ord som »Socialreform« maa man være varsom med at bruge i Forbindelse med Forholdsregler, som kun kommer nogle faa til Gode.
